

Lundar

Frisk lund. Bild: © Lauri Saaristo.

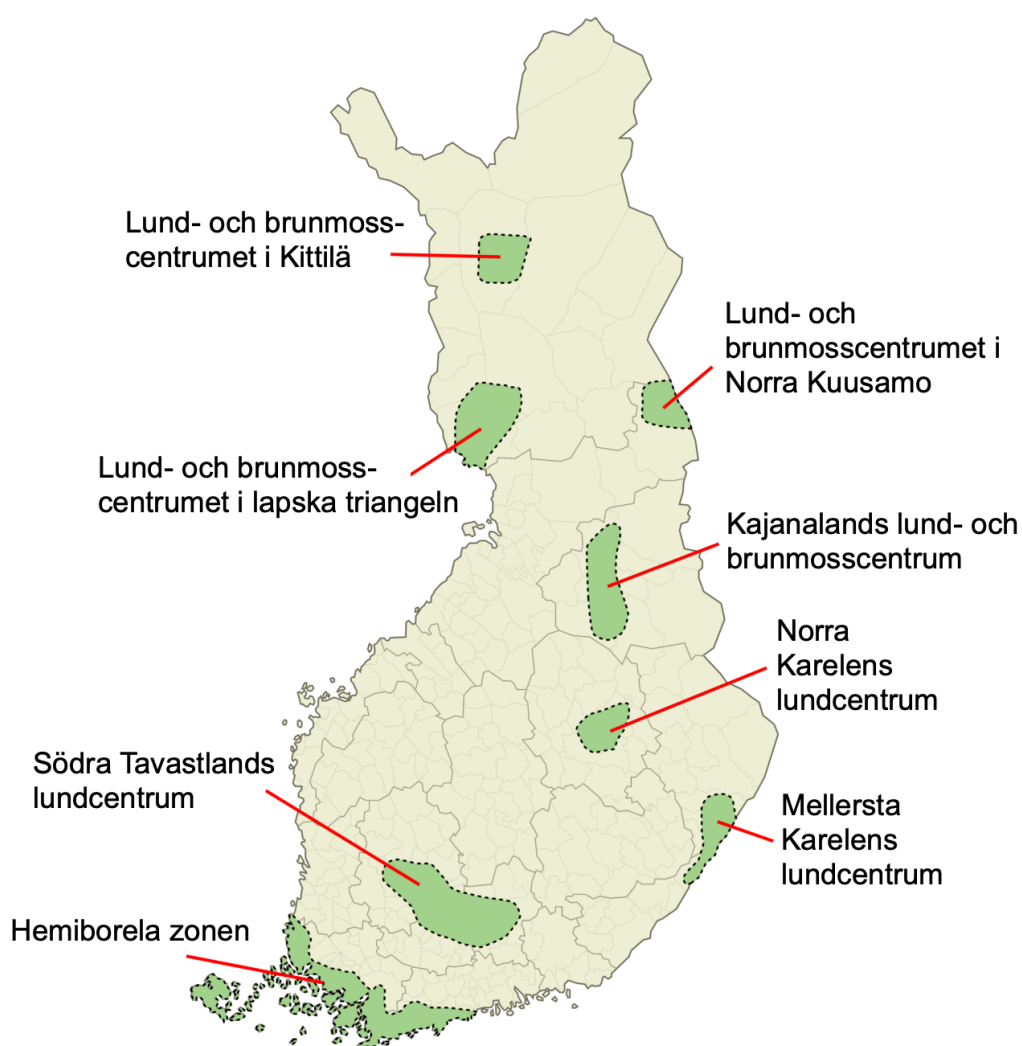
Kuvas

Lundarna hör till de artrikaste livsmiljöerna i Finland. De är vanligast på bördiga områden med en berggrund som domineras av basiska bergarter, så kallade lundcentra. Små lundområden kan också hittas utanför lundcentra. En lund är inte det samma som lövskog - en stor del av våra lundar är grandominerade.

Lundförekomster

Bara 1-2 % av skogsmarken i Finland består av lund. Lundarna är typiska för lövskogsregionen och förekommer hos oss främst i den hemiboreala zonen i sydvästra Finland. I resten av landet hittar man lundar närmast i så kallade lundcentra där de förekommer kalksten eller andra basiska bergarter.

Ett lundcentrum är ett större område där andelen lundmark är ovanligt stor. Lundar kan också utvecklas på bördig lermark, särskilt vid de stora insjöarna, nedanför branta berg och i djupa bäckdalar.

Lundar förekommer i hela landet, men huvuddelen av dem hittas antingen i sydvästra Finland eller i lundcentra. Bild: © Hannes Pasanen.

Identifiering av lundar

Inom skogsbruket klassificeras lundarna oftast som en och samma ståndort. Trädbeståndet och artsammansättningen kan emellertid variera mycket beroende på hurudan näringsnivå och vattenhushållning de har och var i landet de ligger.

Lundarna är inte alltid lövskogar och huvudträdslaget kan bestå av i stort sett vilket finländskt trädslag som helst. Den viktigaste skillnaden jämfört med momarker är att jordmånen består av brunjord med ett mullager längst upp. I mullagret bryter mikroorganismer och maskar ned förnan och blandar organiskt material med mineraljord. Buskskiktet är ofta mångsidigt och gräs och örter dominerar fältskiktet tack vare den bördiga jordmånen. I lundar förekommer lav och ris mycket sparsamt.

Bördiga mindre lundområden som kännetecknas av mull, krävande vegetation samt trädbestånd och buskvegetation i naturtillstånd eller nära naturtillstånd är särskilt viktiga livsmiljöer som omfattas av skogslagens 10 §.

Huvudträdslaget i en lund kan variera, men den mullhaltiga marken är gemensam för alla lundar. Bild: © Hannes Pasanen.

Lundarnas betydelse för mångfalden

Det har aldrig funnits särskilt mycket lundar i våra skogar. Mängden har ytterligare minskat på grund av att många lundar har röjts till åker. Även om lundarna omfattar bara 1-2 % av skogsmarkens areal har den en stor betydelse med tanke på naturens mångfald. Nästan en tredjedel (45 %) av de hotade arterna i Finlands skogar lever i första hand i lundar och större delen (77 %) av lundnaturtyperna klassificeras som hotade. De främsta orsakerna till att många lundarter är hotade är att trädslagssammansättningen har förändrats och mängden död ved och gamla träd har minskat^[1].

Lundskogen är den artrikaste av våra skogstyper. Den skiktning i vegetationen som förekommer i lundar i naturtillstånd skapar en varierande livsmiljö för en mångsidig flora och fauna. Alla trädslag i Finland kan påträffas i lundar. Eftersom där förekommer många trädslag, förekommer också deras följearter, på både levande och döda träd. Det bördiga och relativt basiska mullagret som är typiskt för lundar gör att där förekommer krävande växt- och svamparter och många olika slags nedbrytare^[2].

Även om en stor del av lundarna förekommer i ekonomiskog, finns där en stor mängd strukturdrag som är värdefulla för många arter. Därför ska man, vid sidan av det ekonomiska skogsbruket, sträva till att upprätthålla de befintliga naturvärdena och arterna och sträva till att stärka de livsmiljöer och strukturdrag som där förekommer. De mest värdefulla lundobjekten är det emellertid skäl att lämna utanför virkesproduktionen.

Päätöksenteko

Naturobjekt - Ekonomin

De ekonomiska effekterna av att bevara naturobjekt är beroende av både naturobjektets storlek och vilka åtgärderna är. Om objektet lämnas helt utanför skogsbruket minskar den areal som kan utnyttjas för virkesproduktion. Å andra sidan kan markägaren ofta få ekonomisk kompensation för detta.

Prioritering av ekonomiska mål

En skogsägare som vill prioritera ekonomin i virkesproduktionen gör klokt i att avgränsa naturobjekten enligt dess naturliga gränser för det område som uppvisar speciella särdrag.

Minskningen i avverkningsintäkter är beroende av typen av naturobjekt och virkesförrådet på objektet. Om beståndet på naturobjektet har liten ekonomisk betydelse dvs. om det består av t.ex. asp, rönn och al eller om beståndet är av dålig kvalitet behöver den ekonomiska förlusten inte vara så stor. Naturobjekt som har marginell ekonomisk betydelse kan gärna lämnas helt utan åtgärder.

På en del av naturobjekten kan det vara möjligt att utföra naturvårdsavverkning eller försiktig plockhuggning. I sådana fall är det ändå viktigt att beakta vilka begränsningar lagen eller skogscertifieringen ställer.

Många naturobjekt kan uppfylla urvalskriterierna för METSO- eller Helmi-programmen, vilket innebär att skogsägaren kan få ekonomisk kompensation för skyddet av skogen. Den ersättning som ges för permanent skydd baserar sig på de allmänna prissättningskriterierna inom skogsbruket och utgör skattefri inkomst för markägaren.

Naturobjekt - Naturen

Naturobjekten har en stor betydelse för mångfalden i naturen. Naturobjekten är viktiga både för att bevara de värdefulla naturmiljöerna och för de arter som lever där.

Prioritering av naturvärden

Särdragen och artsammansättningen är mångsidigare hos ett naturobjekt än i vanlig ekonomiskog och därför värdefullare med tanke på mångfalden^[3]. En skogsägare som vill prioritera naturvärdena kan gärna lämna mångfaldsobjekten helt utanför alla skogsbruksåtgärder om det inte finns särskilda naturvårdsmässiga skäl att sköta dem^[4]. Naturvårdsavverkningar och andra naturvårdsmässiga eller restaurerande åtgärder kan vidtas om målet är att öka mångfalden, främja levnadsförutsättningarna för arterna, förbättra landskapsbilden eller effektivisera vattenvården.

Eftersom naturobjekt är små, är de känsliga för kanteffekten och för risken att de lokala populationerna av olika arter dör ut^[5],^[6],^[7]. Om man vill satsa ännu mer på naturvärden kan man gärna lämna en skyddszon runt naturobjekten för att trygga deras särdrag och att arterna och den omedelbara närmiljön kring objekten bevaras. I närheten av naturobjekt är det bra att lämna mer naturvårdsträd än vanligt av samma slag som förekommer på själva objektet.

Naturobjekt - Friluftslivet

Naturobjekt är viktiga inte bara för att bevara mångfalden utan också för friluftslivet, landskapet och viltet. Många naturobjekt är omtyckta utflyktsplatser där man kan njuta av naturen.

Prioritering av friluftslivet

Den som vill betona rekreationsvärden kan välja skogsvårdsmetoder som bibehåller trädtaget i närheten av naturobjekt. På så vis bibehålls skogskänslan och samtidigt en mångsidig ekosystemstruktur. Landskapet bevaras då också bättre, mångbruket gynnas och viltet hittar lämpliga livsmiljöer.

Toteutus

Identifiering av naturobjekt i terrängen

För att kunna trygga särdragen hos ett naturobjekt är det viktigt att avgränsa och dokumentera det. Vid avgränsningen är det också bra att ta i beaktande hur avverkningar i närheten av objektet kan påverka hur väl objektets särdrag bevaras.

Alla de som utför arbeten i närheten bör vara medvetna om objektet. Vid behov kan gränserna märkas ut med fiberband. Det är också bra om det i arbetsbeskrivningen finns instruktioner beträffande åtgärder på eller i närheten av objektet. Vid behov kan det göras en separat miljöutredning före avverkningen.

Tips för inventering av naturobjekt

Till planeringen av skogsvården hör att först identifiera värdefulla naturobjekt. Det är inte alltid som det finns förhandsinformation om objekten. I sådana fall bör man kunna identifiera objektet i terrängen för att kunna bestämma om fortsatta åtgärder.

När man rör sig i terrängen lönar det sig att söka efter ställen som avviker från övrig skogsnatur, såsom:

- platser med mycket lövträd som asp, ädla lövträd, sälg, klibbal eller buskar
- platser med mycket död ved, både rottorra träd och lågor
- platser med ovanligt frodig eller torftig vegetation
- platser med växter som har ett speciellt utseende
- de torraste och blötaste platserna i området
- de högsta och lägsta platserna i området.

Avgränsning av naturobjekt vid planering av beståndsbehandling

I ekonomiskog avgränsas naturobjekt utgående från de särdrag som särskiljer dem från den omgivande skogen. Ett naturobjekt kan också ha avgränsats baserat på myndighetsbeslut.

Avgränsning av naturobjekt

Faktorer som inverkar på avgränsningen är motiveringen för skyddet, särdragen och skogsägarens mål. Oftast är det bäst att utgå från att naturobjektets egenskaper alltid ska bevaras.

Naturobjekten har inte alltid tydliga gränser, vilket försvårar avgränsningen. Ofta finns det en övergångszon vid gränsen till objektet och i zonen finns särdrag från båda livsmiljöerna. Det kan vara omöjligt att avgränsa objekt när snön täcker den växtlighet som indikerar avvikande förhållanden.

Avgränsning av naturobjekt vid olika prioriteringar

Prioritering av balans

Om skogsägaren föredrar en balanserad prioritering av målen med skogsinnehavet kan man rekommendera en avgränsning av objektet enligt dess naturliga gränser. Dessutom kan en trädbevuxen skyddszon etableras runt objektet, som då endast behandlas genom plockhuggning eller dit naturvårdsträd från omkringliggande figurer koncentreras.

Prioritering av ekonomin

Om skogsägaren föredrar en balanserad prioritering av målen med skogsinnehavet kan man rekommendera en avgränsning av objektet enligt dess naturliga gränser. Prioritering av balans. Om skogsägaren föredrar en balanserad prioritering av målen med skogsinnehavet kan man rekommendera en avgränsning av objektet enligt dess naturliga gränser. Vidare rekommenderas att koncentrera andra naturvårdsåtgärder till närheten av naturobjektet.

Prioritering av naturen

Om skogsägaren föredrar att prioritera naturvården kan man rekommendera att avgränsningen görs så att den också innefattar en skyddszon runt objektet. Då bevaras särdragen och de organismer som är beroende av dem bättre också i den omedelbara

närmiljön till naturobjektet. Bredden på skyddszonen kan variera utgående från objektets särdrag och skogsägarens önskemål.

Vid avgränsning av ett avverkningsområde som gränsar mot ett värdefullt naturobjekt är det bra att tänka på följande:

- Vad är det som är värdefullt på objektet med tanke på naturens mångfald?
- Vilka särdrag har objektet?
- Vilka egenskaper och strukturdrag bör eller vill man bevara hos objektet?

Avgränsa avverkningsområdet så att de här egenskaperna bevaras. Om ett naturobjekt till exempel är skuggigt av naturen, gör beståndsbehandlingen så att skuggigheten bibehålls. Om området igen är öppet och solexponerat kräver det inte någon skyddande trädkappa för att särdragen ska bevaras.

Utnyttja objektets naturliga gränser. Ta en titt på naturen runtom objektet. Ofta hittar man de naturliga gränserna genom att ge akt på:

- trädbeståndet: trädslagsförhållanden, mängden lövträd, åldersstruktur, naturtillstånd, mängden död ved
- marken: variationer i fukt och bördighet, den naturliga gränsen ligger ofta där momark övergår i torvmark eller där skogstypen eller torvmarkstypen ändrar
- växtligheten: där växtsamhället förändras så att den blir frodigare eller torftigare än i den omgivande skogsmiljön
- terrängformationer: förändringar i terrängformationer kan ha stor betydelse för till exempel objektets mikroklimat – objektet avgränsas enligt terrängformationer så att dess särdrag, till exempel mikroklimatet, bevaras.

Om det på objektet finns flera olika livsmiljöer, till exempel en bäck och ett bördigt kärr, ska man när man behandlar skogen beakta särdragen i båda livsmiljöerna.

Naturvårdsavverkningar på naturobjekt

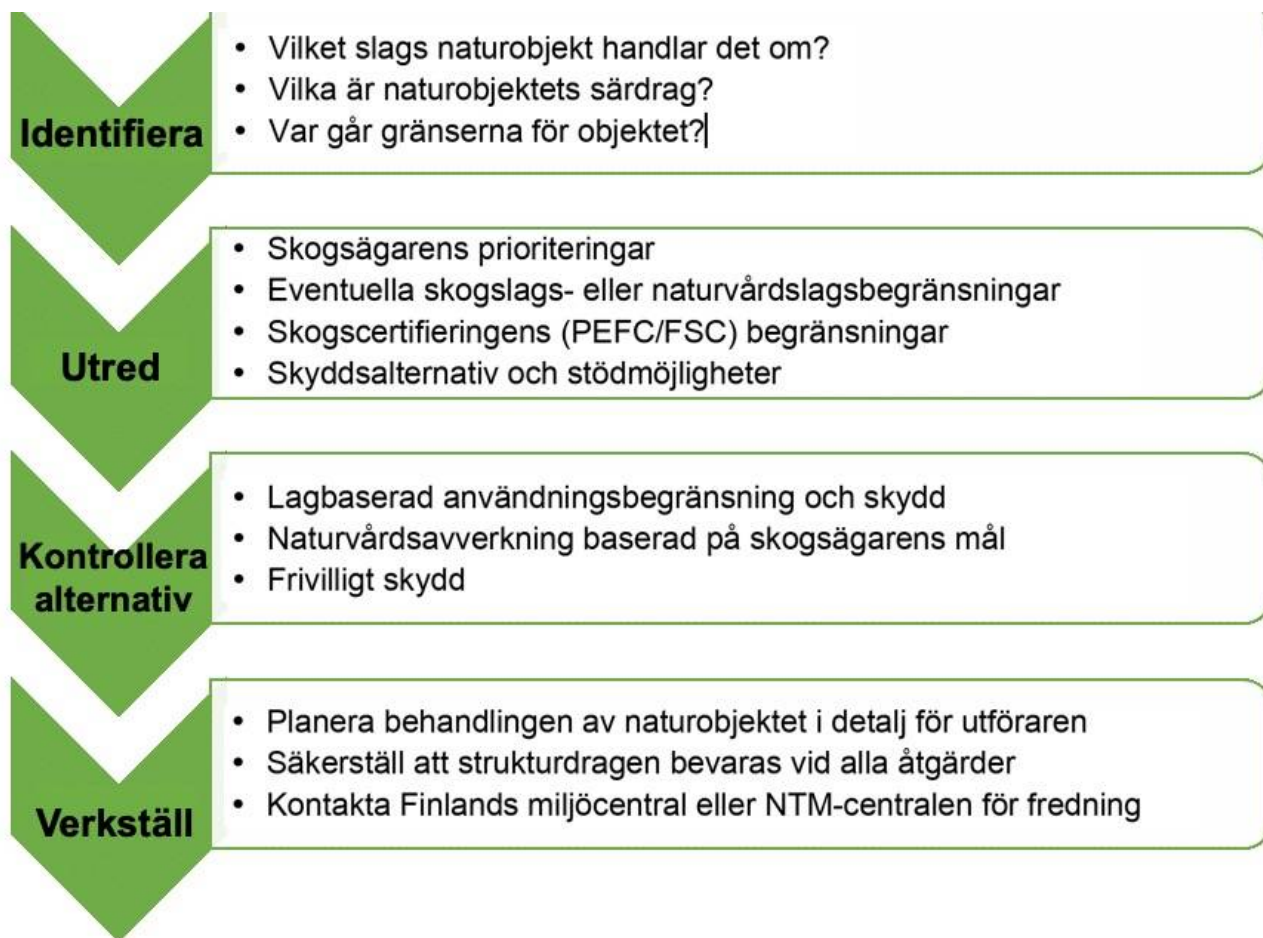
På de flesta naturobjekt behöver man vanligtvis inte utföra några skogsbruksåtgärder för att trygga särdragen eller skyddsvärdena hos objektet, men i vissa fall kan det behövas.

Rekommendationerna för naturvårdsavverkningar gäller sådana naturobjekt som inte omfattas av lagstadgade åtgärdsbegränsningar.

Naturvårdsavverkningar

Med naturvårdsavverkning avses alla avverkningsmetoder som kan vidtas med målet är att öka mångfalden, förbättra livsvillkoren för arterna som lever där, förbättra landskapsbilden eller effektivisera vattenvården.

Checklista för beaktande av naturobjekt vid planering av skogsbruksåtgärder

Beaktande av lundar vid beståndsbehandling

Lundarna utgör bara 1-2 % av skogsarealen i Finland men där förekommer cirka hälften av de hotade skogsarterna, vilket innebär att om lundarna beaktas vid skogsvården kan det få stor betydelse för mångfalden. Lundarna är bra kandidater för METSO-programmet redan som relativt unga, eftersom de snabbt utvecklas till mångsidiga ekosystem med stort värde med tanke på den biologiska mångfalden.

Avgränsning av lundar

Lundarna klassificeras på basis av sin vattenhushållning i torra, friska och fuktiga lundar. I ekonomiskog räcker det vanligen med att man identifierar huvudtypen av lund och den noggrannare planeringen görs baserat på det befintliga trädbeståndet. Typiska särdrag för lundarna är lundväxtligheten och ett träd- och buskskikt som är i naturtillstånd eller nära naturtillstånd.

- Avgränsningen av objekten utgår från särdragen.
- Det viktigaste särdraget vid avgränsningen är lundväxtlighetens utbredningsområde.

Beaktande och behandling av lundar

Större delen, cirka 90 procent av lundarealen finns i ekonomiskogarna. Skogsägarens mål beträffande naturvård och ekonomi avgör hur lundområden in ekonomiskogarna sköts, och med vilken intensitet. Objekt som omfattas av skogslagen ställs emellertid alltid utanför virkesproduktionen.

Genom naturvårdsavverkningar kan man skapa lundområden ekonomiskog där det förekommer den mångsidiga artsammansättning som är typisk för lundar. På det här sättet kan både natur- och landskapsvärden betonas och skogsnaturens mångfald bevaras.

Lehtojen käsittelyn yleisiä tavoitteita kuivissa, tuoreissa ja kosteissa lehdoissa.

Lehdon kosteustaso	Käsittelyn yleisiä tavoitteita
Kuivat lehdot	- Kuivien lehtojen lajeille on tärkeää puuston avoimuus ja sen tuoma lämpö. - Kuivien lehtojen puusto pidetään koko kiertoajan harvana ja hakkuissa suositaan mäntyä ja lehtipuustoa. Kuusen osuus pidetään mahdollisimman vähäisenä.
Tuoreet lehdot	- Tuoreissa lehdoissa tavoitellaan lehtipuuston elinvoimaisuuden lisäämistä. Erityisesti turvataan jalojen lehtipuiden kasvuolosuhteita. - Tuoreissa lehdoissa edistetään puu- ja pensaskerroksen kerroksellisuutta.
Kosteet lehdot	- Kosteiden lehtojen lajisto on sopeutunut varjoisaan pienilmastoon ja vakaisiin kosteusolosuhteisiin. - Hakkuissa pyritään varovaisuuteen tai niitä ei tehdä lainkaan. Uudistushakkuiden sijaan suositaan mahdollisuuksien mukaan poiminta- ja pienaukkohakkuita. - Kosteissa lehdoissa vesitaloutta ei tule muuttaa kuivattamalla.

Vid skötsel av lundskogar ska de ovan nämnda, allmänna principerna följas, men resultatet blir bättre om man redan från början identifierar alla lundens särdrag och anpassar skötseln efter dem. De stora skillnaderna mellan olika lundområden innebär vissa utmaningar då det gäller skötseln, och det är därför viktigt att reservera tillräckligt med tid till att bekanta sig med och planera området.

Som målsättning för skötseln kan skogsägaren välja allt mellan att låta lunden utveckla sig på naturlig väg till att idka intensiv virkesproduktion. Det är därför viktigt att hjälpa skogsägaren att välja mellan olika alternativ genom att beskriva dem och berätta hur landskapet och naturen förändras beroende på vilken skötselmodell som väljs. Det här kräver både yrkeskunskap och erfarenhet av lundskötsel av planeraren.

Rekommendationer för beaktande och skötsel av lundar:

Utför förnyelser stegvis eller driv upp skogen i flera skikt genom att använda plock- eller luckhuggning, särskilt i sådana lundar som har ett mångsidigt trädbestånd med många trädslag och en stor ålders- och diameterfördelning samt i fuktiga lundar med t.ex. källpåverkan.

- Odlad gran på lundmark kan också förnyas genom kalavverkning. Om lunden förnyas genom kalavverkning rekommenderas skogsodling eller naturlig förnyelse med lövträd. Odlar om möjligt också ädla lövträd.
- Lämna mer än vanligt av naturvårdsträd av olika trädslag, särskilt ädla lövträd, asp, sälg och al, men också gran.
- Bevara befintlig död ved och gynna systematiskt uppkomsten av ny.
- Markbered helst inte i lundskog. Om markberedning är nödvändig, använd en så lätt markberedningsmetod som möjligt. Bevara den naturliga vattenhushållningen hos fuktiga lundar och dränera dem inte.
- Lämna vid röjning sådana buskar som är typiska för lundar: skogstry, måbär, röda vinbär, svarta vinbär, finnros, kanelros, skogsolvon och tibast.
- Styr vid röjningen trädbeståndets utveckling mot lövträdsdominans och gynna blandskog. Gynna ädla lövträd och hassel.
- Bevara skiktningen i busk- och trädsiktet vid gallring och också mångfalden av trädslag. Efter gallring ska det i en lundskog finnas lika många trädslag som före gallringen.
- Sträva inte efter en alltför jämn skog, det får gärna finnas naturliga grupper och variationer i tätheten. Skapa växtutrymme för lövträden och se till att granen inte tar över.
- Avlägsna bara sådant sly vid förröjning som nödvändigtvis behöver röjas med tanke på avverkningen. Undvik i synnerhet att röja ned plantor av ädla lövträd och lundtypiska buskar såsom hassel, skogstry och tibast.
- Avverkningar i frisk och fuktig lund ska i regel alltid utföras under vintern. Avverkning kan utföras också sommartid på mer bärande mark, såsom i torra lundar, så länge de mest värdefulla koncentrationerna av lundväxtlighet inte skadas.
- Undvik avverkningar under fåglarnas häckningstid, i södra Finland 15.4-15.7 och i norra Finland 1.5-31.7, och på områden där det förekommer flygekorre, under dess förökningstid 1.3-30.9-30.9.

I den grandominerade lunden på bilden har man friställt grova lindar. Trädbeståndet runt lövträden har gällrats kraftigare än i resten av beståndet. Dessutom har man bränt upp hyggesresterna av gran. Bild: © Jukka Ruutiainen.

Lagens krav beträffande lundar

Bördiga, mindre lundområden ingår i de särskilt viktiga livsmiljöer som omfattas av skogslagens 10 §. I lagen nämns att särdragen för de här livsmiljöerna är att jordarten består av mull, där finns krävande vegetation samt trädbestånd och buskvegetation i naturtillstånd eller nära naturtillstånd.

Strukturen på livsmiljöns trädbestånd i bördiga mindre lundområden ska bevaras genom att endast försiktig avverkning genom plockhuggning utförs i samband med åtgärder för skötsel och användning. Det finns i regel inga naturvårdsmässiga skäl till att behandla lundområden i ekonomiskog som omfattas av skogslagen 10 §.

Till de skyddade, trädbevuxna naturtyperna i naturvårdslagens 64 § hör ädellövskogar, hassellundar och klibbalsskogar. Om de här naturtyperna är i naturtillstånd eller nära naturtillstånd får de inte förändras så att deras särdrag äventyras. Förbudet träder i kraft då NTM-centralen har fastställt gränserna för området och meddelat områdets ägare och innehavare om beslutet. Ägaren och andra berörda parter ska höras i frågan då ärendet bereds.

Skötseln av lundar som omfattas av naturvårdslagen kan ibland vara nödvändig med tanke på att bevara mångfalden, till exempel avlägsnande av gran. Innan några ingrepp utförs eller planeras bör man vara i kontakt med NTM-centralen.

Skogscertifieringssystemens krav beträffande beaktandet av lundar

PEFC™-certifieringen

PEFC ställer krav på behandlingen av lövträdsdominerade lundar. I PEFC-kriterierna avses med en lövträdsdominerad lund en sådan lund som passerat plantskogsstadiet och där andelen lövträd är över 50 % av trädbeståndets stamvolym. Livsmiljöernas viktigaste särdrag bör vara i naturtillstånd eller nära naturtillstånd och klart synliga och identifierbara i terrängen. Jämfört med de små lundområden som nämns i skogslagens 10 § kan objekten vara yngre, och ofta naturligt uppkomna och oskötta.

Vid åtgärder bevaras de viktigaste strukturdragen på större delen av området. Det viktigaste särdraget hos lundarna är de olika arterna av lövträd, och det här särdraget är också viktigast att bevara. Gallringar ska alltså utföras så att lövträdsdominansen bibehålls. Det är möjligt att utföra förnyelseavverkning på lövträdsdominerade lundobjekt så länge man ser till att lövträdsdominansen bibehålls också efter förnyelsen.

FSC®-certifieringen

FSC-certifieringen förutsätter att alla de objekt som fyller kriterierna i skogslagens 10 § avgränsas utanför alla skogsbruksåtgärder oberoende av deras storlek eller regionala förekomst. Då det gäller de trädbevuxna naturtyper och artförekomster som omfattas av naturvårdslagens 64 §, kräver FSC-kriterierna att de bevaras även om de ännu inte avgränsats av miljömyndigheterna.

Dessutom avgränsas följande objekt utanför skogsbruket:

- Följande slag av skogar rika på död ved: äldre, lövträdsdominerade (lövinslag mer än 50 %) lundar med mer än 5 m³/ha död ved, grandominerade lundar med mer än 15 m³/ha död ved och lundar med blandbestånd med mer än 10 m³/ha död ved
- Fuktiga lundar där vattenhushållningen är i naturtillstånd eller nära naturtillstånd
- Skogar där det förekommer stora eller rötskadade ädla lövträd
- Förekomster av hasselbuskar i andra områden än lundar, där det finns minst 20 gamla hasselbuskar inom ett enhetligt, avgränsbart område

Avverkning är inte tillåten under fåglarnas häckningstid under tiden 1.5-30.6 i södra Finland och 15.5-15.7 i lövträdsdominerade, bördiga skogar, bl.a. lundar, i norra Finland

(lövträdsandel > 50 %).

Lundar som lämpar sig för METSO-programmet

Det lever många hotade arter i lundarna och alla lundar är därför av betydelse och intressanta med tanke på METSO-programmet. Lundar med betydelse för mångfalden kan vara små, till och med mindre än en hektar. Lundobjekt som fyller kriterierna i METSO-programmet kan avgränsas så att också närliggande, unga eller nyligen förnyade bestånd på lundmark tas med.

Lundar som lämpar sig för METSO-programmet

- Lundar med ett trädbestånd som är äldre än 70 år.
- Också yngre lundskog där det förekommer torrakor eller lågor vars mängd överstiger fem kubikmeter per hektar.
- Lundar där det växer ädla lövträd (ek, skogslind, lönn, ask, almar och hassel).
- Övrig mångsidig lundskog med en artsammansättning som är typisk för lundar.
- Lundar längs bäckar, vattendrag, kalkområden, åsar och vid landhöjningskusten.

Lundar som lämpar sig som naturvårdsobjekt inom ramen för METSO-programmet

- Lundar där granen tagit över eller som förändrats på grund av människans ingrepp.
I närheten av lundar som redan skyddats och i skogslagens bördiga, små lundområden kan man utföra naturvårdsarbeten i lundar som skyddas inom ramen för METSO-programmet.

Sanasto

Livsmiljö

Det är inte alltid lätt att urskilja eller avgränsa en livsmiljö från dess omgivning. Bäckmiljön på bilden är i naturtillstånd och lätt att urskilja, men det är inte lika lätt att slå fast dess yttre gränser. Bild © Vastavalo.

En livsmiljö eller habitat är den omgivning där olika arter lever och förökar sig och som skapas av olika miljöfaktorer som klimat, terrängförhållanden och markegenskaper. En vattenmiljö kan till exempel bestå av en bäckfåra och dess omedelbara närmiljö och de arter som lever där. En naturtyp är en livsmiljö där de centrala miljöfaktorerna är likartade, och organismsamhället därför också likartat.

I rekommendationerna för skogsvård har naturtyperna delats upp i sju huvudtyper av naturobjekt: småvatten och vattendrag, bergsmiljöer, lundar, torvmarksmiljöer, solexponerade miljöer, moskogar med stor betydelse för mångfalden samt trädbevuxna vårdbiotoper. Den här indelningen baserar sig på den klassificering av naturtyper som använts i samband med hotklassificeringen av arter och naturtyper i Finland.

Naturobjekt

En klyfta är ett exempel på ett naturobjekt. Mikroklimatet i botten av en klyfta avviker tydligt från den omgivande skogsnaturen. Ibland kan man hitta snö i en klyfta långt in på försommaren. Bild: © Markku Sakari Meriluoto.

Ett naturobjekt är ett ställe eller större område i terrängen som är lätt att urskilja från den omkringliggande naturen på basis av dess speciella naturvärden eller strukturdrag. Naturobjektet kan till exempel ha ett trädbestånd, markvegetation, markegenskaper eller terrängformationer som gör att det skiljer sig från omgivningen.

Naturobjekten har ofta avvikande egenskaper, de kan till exempel handla om mycket karga, bördiga, fuktiga eller torra ståndorter. Objektet kan skilja sig från sin omgivning också vad beträffar egenskaperna hos trädbeståndet och övrig vegetation. Då vi bevarar naturobjekt bevarar vi hotade naturtyper och livsvillkoren för sådana arter vars krav på livsmiljö inte uppfylls i ekonomiskogen.

Naturobjektens strukturdrag

Strukturdrag är de egenskaper som är typiska för en viss slags livsmiljö. Det kan handla om egenskaper som ett fuktigt och svalt mikroklimat, skuggande trädbestånd, grova, gamla lövträd eller kalkhaltig mark. En del av strukturdragen i en livsmiljö är oumbärliga för att vissa specialiserade arter ska kunna överleva, andra utgör närmast indikatorer för livsmiljöns egenskaper.

Det är går lättare och snabbare att identifiera strukturdragen i en livsmiljö än att hitta alla de arter som kan behöva skyddas. Genom att bevara de livsmiljöer och strukturdrag som är värdefulla med tanke på mångfalden bevarar vi också de arter som är beroende av just de här miljöerna.

Litteratur

1. Kouki, J., Junninen, K., Mäkelä, K., ym. 2018. Metsät. Julk: Kontula, T. & Raunio, A. (toim.). Suomen luontotyyppien uhanalaisuus 2018. Luontotyyppien punainen kirja – Osa 2: luontotyyppien kuvaukset. Suomen ympäristökeskus & ympäristöministeriö, Helsinki. Suomen ympäristö 5/2018. s. 475–567.
<https://julkaisut.valtioneuvosto.fi/bitstream/handle/10024/161234/Suomen%20luontotyyppien>
2. Raunio, A., Schulman A. & Kontula T. (toim.). 2008 Suomen luontotyyppien uhanalaisuus - Osa 2. Luontotyyppien kuvaukset. Suomen ympäristö 8/2008. Vammala: Vammalan Kirjapaino Oy.
<https://julkaisut.valtioneuvosto.fi/bitstream/handle/10024/161234/Suomen%20luontotyyppien>
3. Timonen, J., Gustafsson, L., Kotiaho, J.S. & Mönkkönen, M. 2011. Hotspots in cold climate: conservation value of woodland key habitats in boreal forests. Biological Conservation 144: 2061–2067.
<https://doi.org/10.1016/j.biocon.2011.02.016>
4. Koivula, M., Louhi, P., Miettinen, J., ym. 2022. Talousmetsien luonnonhoidon ekologisten vaikutusten synteesi. Luonnonvara- ja biotalouden tutkimus 60/2022. Luonnonvarakeskus. Helsinki. 83 s
<http://urn.fi/URN:ISBN:978-952-380-472-2>
5. Hanhimäki, T. 2003. Avainbiotooppien merkitys monimuotoisuuden ylläpitäjänä alue-ekologisessa metsäsuunnittelussa. Pro gradu, Oulun yliopisto. 68 s.
6. Pykälä, J., Heikkinen, R.K., Toivonen, H. & Jääskeläinen, K. 2006. Importance of Forest Act habitats for epiphytic lichens in Finnish managed forests. Forest Ecology and Management 223: 84–92.
<https://doi.org/10.1016/j.foreco.2005.10.059>
7. Hartikainen, H. 2008. Metsälain (1093/1996) 10§:n määrittelemien lehtojen merkitys putkilokasvilajiston monimuotoisuuden säilymiselle. Pro gradu, Jyväskylän yliopisto. 40 s.